

**ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΤΗΣΙΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

**ΠΟΙΑ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ –
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ
«ΠΟΛΙΤΕΙΑ»**

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΔΑΣΚΩΝ : ΧΑΡΑ ΤΡΑΠΚΟΥ**

ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΟΔΟΥ:

ΚΑΝΟΥΠΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Ε.Π.Π.Α.Ι.Κ. 2015-2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.....	1
Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ.....	3
Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ.....	4
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	5
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.....	7
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ.....	7
ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΩΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.....	8
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	9
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	10

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Πλάτωνας γεννήθηκε περίπου το 427 π.Χ. και πέθανε το 347 π.Χ. Ανήκε σε έναν από τους παλαιούς και ισχυρούς οίκους της Αθηναϊκής πολιτείας. Καθώς ήταν στενός συγγενής πολλών και σημαντικών πολιτικών μορφών της εποχής του, το φυσιολογικό θα ήταν να ασχοληθεί ενεργά με την πολιτική, όμως τελικά ασχολήθηκε με την φιλοσοφική σχολή, την Ακαδημία.

Η ίδρυση της Ακαδημίας ήταν η μεγάλη πολιτική πράξη της ζωής του Πλάτωνα, καθώς ο φιλόσοφος είχε τη βαθιά πεποίθηση ότι ψυχή κάθε πολιτείας είναι η παιδεία.

2. ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Με βάση την αντίληψη του ότι η περίοδος της ακμής της Αθηναϊκής πολιτείας είχε τις ρίζες της στην πνευματική της δύναμη και όχι στον υλικό της πλούτο, ο Πλάτωνας οικοδόμησε τη θεωρία του για την παιδεία. Ο σχεδιασμός της παιδείας, σύμφωνα με τη θεωρία του, ήταν απόλυτος, χωρίς ημίμετρα. Οι δυο κύριοι πυλώνες του έργου και της θεώρησης του, είναι η πολιτεία και η παιδεία. Ο Πλάτωνας θεωρεί την παιδεία ως την κατ'εξοχήν πολιτική πράξη της φιλοσοφίας και την τροφή της ψυχής. Με την κατάλληλη παιδεία, έτσι όπως την ορίζει με πολύ συγκεκριμένο και απόλυτο τρόπο, θα μορφωθούν οι πολίτες, έτσι ώστε να αποτελέσουν την πρώτη ύλη μιας δίκαιης, ευνομούμενης και ακμάζουσας πολιτείας. Επίσης, με την κατάλληλη παιδεία θα μορφωθούν έτσι όπως πρέπει οι Άρχοντες και οι Φύλακες, οι οποίοι είναι οι βάσεις που θα υποστηρίζουν την σωστή λειτουργία ολόκληρης της πολιτείας.

Παιδεία κατά τον Πλάτωνα δεν είναι ότι διδάσκεται στο σχολείο (μόνο), αλλά τα πάντα που καλύπτουν την ανάπτυξη του παιδιού. Γι'αυτό και καλό δάσκαλο θεωρεί αυτόν που κατευθύνει τους μαθητές του στην αλήθεια και το αγαθό. Πολύ σημαντική παράμετρος στη θεώρηση του Πλάτωνα για την παιδεία, είναι το γεγονός ότι απουσιάζει από το έργο του οποιαδήποτε αναφορά σε σχολικές επιδόσεις, εξετάσεις ή βαθμολογικά συστήματα. Υποστηρίζει στο έργο του ότι η εκπαίδευση δεν συνίσταται στην απόκτηση και αφομοίωση πληροφοριών και δεξιοτήτων, οι οποίες θα πρέπει να αξιολογούνται σε τακτά χρο-

νικά διαστήματα , αλλά στην καλλιέργεια του ήθους και της δύναμης του χαρακτήρα των παιδιών.

Ιδιαίτερη αναφορά κάνει ο Πλάτωνας στην ωφέλεια και τη ζημία που έχουν στην εκπαίδευση των παιδιών οι τέχνες , τις οποίες ξεχωρίζει σε καλές και κακές. Η λογοτεχνία , η ποίηση , η μουσική διευρύνουν τις εμπειρίες των ανθρώπων , ωστόσο αυτό , σύμφωνα με τον φιλόσοφο , δεν είναι πάντα για καλό, καθώς ορισμένες φορές είναι δυνατόν οι άνθρωποι επηρεασμένοι από τα αφηγήματα , να ταυτιστούν με τους χαρακτήρες των ηρώων και αυτό να αλλοιώσει την ακεραιότητα του χαρακτήρα , που οφείλουν να έχουν ως πολίτες, για το καλό της πολιτείας.

Ο δρόμος για την αλήθεια και το αγαθό απαιτεί ιδιαίτερη παιδαγωγική μεταχείριση των παιδιών , με μέσα συγγενικά προς τη φύση τους. Για το λόγο αυτό προτάσσεται ως ιδανικότερο μέσο στο πρόγραμμα του το παιχνίδι. Το παιχνίδι αξιολογείται ως άριστο μέσο για τη διαμόρφωση του ήθους και την καλλιέργεια πνεύματος νομιμότητας. Γι' αυτό και επιβάλλεται να χαρακτηρίζεται από απόλυτη τάξη και η οποιαδήποτε απόκλιση από τους κανόνες χαλάει το παιχνίδι , ακυρώνει το χαρακτήρα του και καταστρέφει την αξία του.

Ο Πλάτωνας στην «Πολιτεία» διακρίνει τρεις τάξεις. Στην πρώτη τάξη τοποθετεί τους Άρχοντες – φιλοσόφους , οι οποίοι ενσαρκώνουν το λόγο και τη σοφία και για το λόγο αυτό πρέπει να άρχουν και να ηγούνται της πολιτείας. Στη δεύτερη τάξη τοποθετεί τους Φύλακες , οι οποίοι διακρίνονται για την ανδρεία τους , είναι η εκτελεστική εξουσία της πολιτείας , ζουν αυστηρή στρατιωτική ζωή και είναι επιφορτισμένοι με την ασφάλεια της χώρας. Τέλος , στην Τρίτη τάξη τοποθετεί ο Πλάτωνας τους Δημιουργούς , δηλαδή αγρότες , τεχνίτες και λοιπούς επαγγελματίες , οι οποίοι παράγουν με την εργασία τους τροφή , ενδυμασία και άλλα προϊόντα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι ο Πλάτωνας στο έργο του «Πολιτεία» θεωρεί την παιδεία προνόμιο της άρχουσας τάξης , των λίγων. Δέχεται ότι υπάρχουν άνθρωποι με περισσότερη και με λιγότερη αξιοσύνη και δεν τους θεωρεί όλους όμοιους. Ο λαός , όπως λέει , δεν μπορεί να είναι φιλόσοφος (Φιλόσοφον μεν , άρα , πλήθος αδύνατον είναι). Στους πολλούς αρκεί να γνωρίζουν ανάγνωση , γραφή , αριθμηση και ό,τι χρειάζεται για την άσκηση των επαγγελμάτων τους.

Πρέπει, βέβαια, να διευκρινιστεί ότι ο Πλάτωνας δεν εισηγείται τη δημιουργία τάξεων, έτσι όπως μπορεί να τις αντιλαμβανόμαστε σήμερα. Η διάκριση των τάξεων βασίζεται στα προτερήματα και τις ικανότητες του ατόμου και όχι στην καταγωγή και την κληρονομικότητα. Έτσι όσοι είναι ανίκανοι να συνεχίσουν στην τάξη που γεννήθηκαν, θα υποβιβαστούν, ενώ όσα μέλη μιας κατώτερης τάξης πληρούν τις προϋποθέσεις, μπορούν να προβιβαστούν σε μια ανώτερη τάξη. Οι Πλατωνικές τάξεις είναι τάξεις «αρετής» και όχι συμπτώσεων. Υποστήριζε ότι οι άνθρωποι γεννιούνται προικισμένοι με χρυσάφι στην ψυχή, άλλοι με ασημί και άλλοι πάλι με μπρούτζο και σίδηρο. Οι πρώτοι είναι προικισμένοι να γίνουν άρχοντες, οι δεύτεροι φύλακες και οι τρίτοι απλοί πολίτες, δημιουργοί, με ποικίλες ασχολίες και επαγγέλματα. Στο διαχωρισμό αυτό δεν ισχύει καθόλου η αρχή της κληρονομικότητας. Έτσι γονείς που είναι άρχοντες ή φύλακες μπορούν να δώσουν απογόνους οι οποίοι θα είναι απλοί πολίτες ή και το αντίστροφο.

3. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

Σε όλη την «Πολιτεία» ο Πλάτωνας υποστηρίζει ότι το κράτος εξαρτάται, ιδιαίτερα, από την παιδεία των Φυλάκων και ή σώζεται ή χάνεται μαζί με αυτήν. Οι Φύλακες πρέπει να διοικούν το κράτος και αυτό επιτυγχάνεται μέσω συγκεκριμένης εκπαίδευσης και ανατροφής, που θα τους καθιστούν ικανούς να κυβερνούν. Οι Φύλακες πρέπει να επιλέγονται κατά την παιδική ηλικία, έτσι ώστε να οδηγηθούν στα πεδία των μαχών, όπου θα βεβαιωθεί το θάρρος και η ανδρεία τους.

Ωστόσο, η εκπαίδευση τους δεν μπορεί να γίνεται με τρόπο βίαιο, καθώς αυτό θα υποδούλωνε την ψυχή τους. Πρέπει να γίνεται με τρόπο διδακτικό, τα μαθήματα να παρουσιάζονται στα παιδιά, αλλά να μην καθίστανται υποχρεωτικά. Αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «ο ελεύθερος άνθρωπος δεν πρέπει κανένα μάθημα να το μαθαίνει με εξαναγκασμό σαν δούλος». Η υποχρεωτική άσκηση δε βλάπτει το σώμα, αλλά η υποχρεωτική μάθηση ποτέ δε μένει στην ψυχή.

Σαν συνέχεια της αναφοράς του στην εκπαίδευση των Φυλάκων, προτείνει κάτι που στη σύγχρονη παιδαγωγική θεωρείται κεφαλαιώδες, επιμένει ότι εφό-

σον θέλουμε η ενασχόληση με τη μαθηματική σκέψη να μην αμβλυνθεί , πρέπει απαραίτητως να ενθαρρύνεται αυτή με το παιχνίδι και όχι να επιβάλλεται.

Η παραμονή των Φυλάκων στο στρατόπεδο θα διαρκέσει δυο ή τρία χρόνια, μέχρι το εικοστό έτος της ηλικίας τους. Αυτοί που θα διακριθούν σε αυτή τη φάση της εκπαίδευσης τους , θα είναι και αυτοί που προορίζονται για να δεχθούν την ανώτερη παιδεία.

Η παιδεία που ορίζεται από τους παιδαγωγούς για τους Φύλακες , πρέπει να μπορεί να μορφώνει το σώμα , το θυμικό και τη νόηση. Η εκπαίδευση τους δεν θα πρέπει να είναι μόνο σωματική αλλά και πνευματική. Η άσκηση του σώματος θα πρέπει να συνοδεύεται και από τη μουσική παιδεία.

Ο Πλάτωνας περιγράφει την εκπαίδευση του ήθους των Φυλάκων στην «Πολιτεία» με όρους αισθητικούς και ηθικούς. Σύμφωνα με την θεώρηση του , εκπαίδευση είναι να διαπλάθεις ανθρώπους που ελκύονται από το καλό και αποστρέφονται το κακό , θεωρώντας το άσχημο και χυδαίο. Ο λόγος που δίνεται τέτοια έμφαση στους αισθητικούς όρους , είναι ότι ο Πλάτωνας έχει στο νου του τα μικρά παιδιά , τα οποία δεν μπορούν να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους απαγορεύεται κάτι. Έτσι προτείνει να αναπτύξουμε στα παιδιά τέτοια στάση , ώστε αυτά να ελκύονται από ό,τι αργότερα θα θεωρούν ηθικώς καλό και να αποστρέφονται ό,τι θα μάθουν αργότερα πως είναι ηθικώς κακό. Αυτός είναι ο σκοπός που πρέπει να επιδιώκεται πριν το παιδί να αποκτήσει φρόνηση. Όταν με τον καιρό θα έχει δική του αντίληψη των πραγμάτων θα καταλάβει πως αυτός ο σκοπός ήταν σωστός.

Με αυτόν τον παιδαγωγικό και ψυχολογικά άριστο τρόπο η ηθική γίνεται φυσικό κομμάτι της ζωής των ανθρώπων και όχι κάτι που συνήθως ξεχνιέται ή δυσκολεύονται να τηρήσουν στην καθημερινότητά τους. Έτσι η ηθική έχει επιρροή στα συναισθήματα κι ενσωματώνεται στο χαρακτήρα των παιδιών.

4. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Σύμφωνα με τον Πλάτωνα , οι Άρχοντες προέρχονται από την τάξη των Φυλάκων. Επιλέγονται με κριτήρια συγκεκριμένα , που τους ξεχωρίζουν από τους υπόλοιπους Φύλακες. Πρέπει να είναι μεγαλύτερης ηλικίας , πιο άξιοι , πιο

ικανοί και πιο πρόθυμοι να στρατευθούν για την Πόλη τους και πάνω απ'όλα ύψιστη αρχή της ζωής τους να είναι η αυστηρή λιτότητα.

Όσοι πληρούν τα παραπάνω κριτήρια συγκροτούν μια εκλεκτή ομάδα υποψηφίων Αρχόντων, οι οποίοι θα ασχοληθούν για μια δεκαετία, από το εικοστό έτος της ηλικίας τους έως το τριακοστό, με την εμβάθυνση στη μελέτη των μαθημάτων και τη διαλεκτική. Η χρήση ωστόσο της διαλεκτικής πρέπει να γίνεται με προσοχή διότι ενδέχεται να επιφέρει αλλοιώσεις στο χαρακτήρα των νεαρών μαθητευομένων.

Όταν οι νέοι αυτοί άνδρες φθάσουν στην ηλικία των τριάντα πέντε ετών είναι απαραίτητο να μπουν στο στίβο της πολιτικής, να αναλάβουν αξιώματα, σε καιρό ειρήνης και σε καιρό πολέμου, έτσι ώστε να αποκτήσουν την απαιτούμενη εμπειρία και γνώση. Αυτή η θητεία θα διαρκέσει δεκαπέντε έτη, μέχρι την ηλικία των πενήντα ετών. Φθάνοντας σε αυτή την ηλικία, αποσύρονται για να αφιερωθούν στη φιλοσοφική μελέτη, την οποία είναι δυνατό να διακόπτουν κατά διαστήματα προκειμένου να υπηρετήσουν την πόλη τους επάνω σε σοβαρά ζητήματα. Η διαδικασία αυτή της εκπαίδευσης είναι κοινή και για τα δυο φύλα. Αυτοί που θα επιλεγούν για να εισαχθούν στην ανώτατη εκπαίδευση είναι λίγοι και θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από σωματική υγεία, υψηλό φρόνημα, εγγενή φιλοσοφική διάθεση και, κυρίως, αγάπη για την πολιτεία και τους συμπολίτες τους.

5. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με τη θεωρία του Πλάτωνα για την παιδεία, η μουσική προηγείται, και χρονικά και ως προς τη σημασία της, της γυμναστικής. Με τον όρο μουσική δεν νοείται μόνο ό,τι ονομάζουμε σήμερα μουσική, αλλά ο,τιδήποτε αποδίδεται στις Μούσες (ποίηση, λογοτεχνία, μυθολογία κ.λπ.). Κυρίαρχη σκέψη στην «Πολιτεία» του Πλάτωνα είναι ότι ένα σώμα που βρίσκεται σε καλή κατάσταση δεν μπορεί εξ αυτού μόνο να ωφεληθεί την ψυχή, ενώ αντίθετα ένα εξαιρετικό πνεύμα μπορεί να ωφεληθεί το σώμα.

Ο Πλάτωνας ήταν πεπεισμένος για τη δύναμη της μουσικής παιδείας και έδωσε σε αυτή σημαντικό ρόλο. Πίστευε ότι θρηνώδεις και χαλαρές μελωδίες

δεν έχουν θέση στην πολιτεία των φιλοσόφων. Κατάλληλες ήταν μονάχα οι μελωδίες που ταιριάζουν σε «πολεμικούς άνδρες». Αναφέρει, χαρακτηριστικά, στο έργο του ότι υπάρχουν δυο πλευρές του χαρακτήρα, αυτή που αναπτύσσεται με τη σωματική εκγύμναση και αυτή που αναπτύσσεται με τη μουσική (με τον όρο αυτό περιγράφονται όλες οι τέχνες των Μουσών). Εξαιρετικής σημασίας, θεωρεί ο φιλόσοφος, την ισορροπία ανάμεσα στη σωματική και τη διανοητική εκπαίδευση, έτσι ώστε να αναπτυχθεί το σωστό ήθος και η απαραίτητη σωφροσύνη. Μάλιστα περιγράφει πως όσοι αφιερώνουν όλο το χρόνο τους στα αθλήματα καταλήγουν να γίνονται άξεστοι και πληκτικοί ενώ όσοι τα παραμελούν τελείως γίνονται ανίκανοι για πράξη. Επίσης, η γυμναστική, έμμεσα, αλλά χωρίς αμφιβολία, βοηθάει στην επιβολή του πνεύματος επάνω στο θυμικό.

Όλα όσα αφορούν τη γυμναστική ρυθμίζονται από τη διάνοια (την επιστήμη, δηλαδή), η οποία καθορίζει τους κανόνες και τον προγραμματισμό της. Τελικός σκοπός της γυμναστικής είναι να ενισχύσει το θυμικό της ψυχής, το μέρος εκείνο της ψυχής όπου εδρεύει η ανδρεία. Βέβαια, η γυμναστική που περιγράφει ο Πλάτωνας δεν αναφέρεται στους αθλητές που προορίζονται να λάβουν μέρος σε αγώνες, αλλά στους πολίτες και ειδικότερα στους Φύλακες οι οποίοι έχουν τη βαριά και εξαιρετικά σπουδαία ευθύνη της προστασίας της Πόλης από τους εχθρούς της.

Ανακεφαλαιώνοντας το συγκεκριμένο θέμα της μουσικής και γυμναστικής παιδείας, ο Πλάτωνας εκτιμά πως οι θεοί μας έδωσαν αυτές τις δυο τέχνες, οι οποίες αποβλέπουν στο θυμοειδές και στο φιλόσοφον, και είναι χρέος των ανθρώπων να συνταιριάζουμε αρμονικά τις δυο αυτές πτυχές του χαρακτήρα μας. Εάν δεν επιτευχθεί αυτή η επιθυμητή ισορροπία, τα δεινά που προκύπτουν δεν αφορούν μόνο το άτομο, αλλά και την πολιτεία συνολικά, αφού αυτή επηρεάζεται από τα ήθη των μελών της. Η μονομερής καλλιέργεια της γυμναστικής σε βάρος της μουσικής θεωρείται, από τον Πλάτωνα στο έργο του, ως η κύρια αιτία παρακμής μιας πολιτείας και κατάρτισης σε ολιγαρχία (την οποία χαρακτηρίζει ως το πολίτευμα όπου άξεστοι και ακαλλιέργητοι άνθρωποι επιβάλλονται στηριζόμενοι όχι στην πειθώ, αλλά στη βία, καθώς την αληθινή Μούσα, του λόγου και της φιλοσοφίας, την έχουν παραμελήσει δίνοντας έμφαση στη σωματική άσκηση παρά στην πνευματική καλλιέργεια).

6. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Πέρα από τη μουσική παιδεία και τη γυμναστική, που αναφέρθηκαν ήδη, στο σχέδιο του Πλάτωνα για την εκπαίδευση, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και άλλα μαθήματα. Αυτά που περιγράφει στο έργο του είναι: η αριθμητική, η γεωμετρία, η στερεομετρία, η αρμονία και η διαλεκτική.

Η αριθμητική είναι απαραίτητη, σύμφωνα με το φιλόσοφο, όχι μόνο στον στρατηγό, όταν θέλει να διεξάγει πόλεμο, αλλά σε κάθε άνθρωπο, αφού μας κάνει πιο ρεαλιστές. Ασκεί τη νόηση και όσοι ασχολούνται με αυτήν αυξάνουν την οξύτητα του νου τους.

Ο Πλάτωνας δίδασκε ότι κλειδί για την κατανόηση του φυσικού κόσμου και των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία του είναι τα μαθηματικά, αφού πίστευε πως «ο θεός πάντοτε γεωμετρεί». Και η αρμονία, για την οποία έτρεφε ιδιαίτερη αδυναμία, βασιζόταν στην ίδια αρχή με τα μαθηματικά.

Τέλος, όσον αφορά το μάθημα της διαλεκτικής, όπως φανερώνει και η ονομασία του, είναι παράγωγο του ρήματος διαλέγομαι (που σημαίνει συνομιλώ). Η διαλεκτική είναι μια μέθοδος που θέτει ερωτήσεις, με τέτοιο τρόπο που θα οδηγήσουν προς το επιθυμητό αποτέλεσμα.

7. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Αντίθετα με την αντίληψη που επικρατούσε ως τότε στην Αρχαία Ελλάδα, ο Πλάτωνας όριζε ότι οι γυναίκες των Φυλάκων δε θα είναι μόνο σύζυγοι αλλά και Φύλακες, όπως ακριβώς και οι άνδρες. Θα λαμβάνουν παρόμοια εκπαίδευση μέσω της γυμναστικής και της μουσικής. Η ενότητα του κράτους, υποστήριζε, απαιτεί ομοιογενή αγωγή των φύλων. Πίστευε ότι η εκπαίδευση των γυναικών με τη μουσική και τη γυμναστική δεν αντίκειται στη φύση, μόνο που θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη η ασθενέστερη φύση των γυναικών.

8. ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΩΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ο Πλάτωνας διακηρύσσει στην «Πολιτεία» πως το βασικότερο στοιχείο για την ανθρώπινη ύπαρξη είναι η παιδεία, την οποία αξιολογεί ως σημαντικότερη ακόμα και από την τροφή, καθώς όπως έλεγε, χωρίς την τροφή το σώμα μπορεί να πεθάνει, ενώ χωρίς παιδεία ο άνθρωπος πέφτει σε απαιδευσία και βαρβαρότητα, κατάσταση που είναι χειρότερη και από το σωματικό θάνατο. Η παιδεία είναι ευεργετική τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για την πολιτεία. Εάν η πολιτεία είναι θεμελιωμένη νομοθετικά σωστά και έχει καλούς κυβερνήτες, τότε με τη σωστή παιδεία μπορεί να επιτύχει τους στόχους της.

Τελευταία και σημαντικότερη είναι η **Διαλεκτική**, επιστήμη που πορεύεται προς την ίδια την αφετηρία των επιστημών. Η μέθοδος αυτή έχει ως στόχο της να συλλάβει ο άνθρωπος την ουσία του κάθε πράγματος, το Ον, χώρια από κάθε αισθητηριακή αντίληψη, με τη βοήθεια του λογισμού. Οι άλλες επιστήμες βασίζονται σε υποθέσεις και γνώμες (αξιώματα) και, βάσει αυτών, αναλώνονται σε τεχνικές κατασκευές που αφορούν τον κόσμο του γίνεσθαι. Απεναντίας, η Διαλεκτική προσεγγίζει άμεσα το Ον, μέσω της γνώσης και της νόησης. Η ίδια η μέθοδος συνίσταται σε μια σειρά ερωτήσεων που επιδέχονται θετικής ή αρνητικής απάντησης και έχουν σαν στόχο να αποκαλύψουν την αλήθεια ή το ψέμα που κρύβει μια ορισμένη αρχική πρόταση. Αυτός που ρωτάει, θα πρέπει να έχει γνώση ή, έστω, υποψία της αλήθειας αλλά δε δίνει καμία πληροφορία έτοιμη στο συνομιλητή του παρά τον καθοδηγεί στην ανακάλυψή της. Όσο διαφωτιστική κι αν είναι, όμως, η διαλεκτική, άλλο τόσο επικίνδυνη μπορεί να αποδειχτεί αν χρησιμοποιηθεί από φαύλους και κόλακες, που με τη βοήθειά της θα κλονίσουν τις παραδοσιακές αρχές των απλών ανθρώπων, που τις προσέλαβαν από την παιδεία τους ως αυταπόδεικτες.

Συνοπτικά, τα διδάγματα που εξάγονται από το έργο του Πλάτωνα για την παιδεία είναι ότι οι πράξεις των ανθρώπων πρέπει να χαρακτηρίζονται πάντοτε από μέτρο και αρμονία και ότι παιδεία και πειθαρχία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Όταν δεν διέπεται η εκπαίδευση από αυτές τις αρχές, τότε και το άτομο και η πολιτεία κινδυνεύουν να απολέσουν την ελευθερία τους.

Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει σαφής και ευδιάκριτη διαφορά μεταξύ των ρόλων του παιδαγωγού και του παιδαγωγούμενου, ενώ η διαδικασία της εκπαίδευσης δεν θα πρέπει να διακρίνεται από υπερβολική επιείκεια προς τους νέους.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην πλατωνική πολιτεία η παιδεία πραγματοποιείται μέσω της γυμναστικής, της μουσικής, συχνά με παιγνιώδη μορφή, και της διαλεκτικής. Χρονικά προηγείται το παιχνίδι των μικρών παιδιών. Η μουσική προηγείται (και χρονικά και απόλυτα) της γυμναστικής.

Ένα σώμα που βρίσκεται σε καλή κατάσταση δεν μπορεί μόνο εξ'αυτού του γεγονότος να ωφελήσει το πνεύμα, ενώ το αντίστροφο ισχύει. Κύριος στόχος της εκπαίδευσης είναι να διαπλάσει ενάρετους πολίτες και ικανούς να την υπερασπίζονται.

Κεντρικό πολιτικό όραμα του Πλάτωνα, μέσα από το έργο του, είναι η δίκαιη πολιτεία. Μεγάλη τομή που εισηγήθηκε είναι η κατανομή της εργασίας με ελεγχόμενο τρόπο.

Παιδεία, σύμφωνα με το φιλόσοφο, δεν είναι η μετάδοση γνώσεων, αλλά η μεταστροφή προς την αλήθεια. Η τελειοποίηση του χαρακτήρα γίνεται δυνατή με την πειθαρχία σώματος, θέλησης και πνεύματος. Η πολιτεία υπάρχει για την παιδεία και η παιδεία για την πολιτεία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πλάτων- Πολιτεία, μτφ Ν.Μ. Σκουτερόπουλος, Πόλις, Αθήνα 2002 (σειρά Αρχαίοι Φιλόσοφοι)
2. Πλάτων- Νόμοι, 1ος και 3ος τόμος, μτφ Φιλολογική Ομάδα Κάκτου, Κάκτος, Αθήνα 1992 (σειρά Οι Έλληνες)
3. 3. The Man who wanted to meet God, Myths and Stories that explain the Inexplicable, His Holiness Shantanad Saraswati, Element (1996)